

бочина и му позволява смѣло да се издига право къмъ свѣтлината, безъ да се смущава и да се прѣвива въ мъглата на житейската мѣдростъ и хорскитѣ заблуждения.

Това самоотвержено, опозорено създание бѣше такъвъ цѣленъ, богато надаренъ човѣкъ.

— Заслужилъ ли съмъ азъ тая жѣртва, азъ, за когото тя живѣеше и умрѣ? — продължи той да се пита. — Бѣхъ ли достоенъ за вѣрата, съ която тя ме гледаше?

Той се подложи на строгъ съдъ и присѣдата не бѣше въ негова полза.

— Азъ, разбира се, съмъ отъ оние натури, които прѣзъ цѣлия си животъ се колебаятъ между доброто и злото и не могатъ да си намѣрятъ пътя въ мъглата. Онуй, което иска отъ насъ природата, ни се вижда грѣшно и кално, а туй, което искатъ човѣшкитѣ постановления, ни се вижда безцвѣтно и безвкусно. Ние сме жадни за чуждата намъ благословия, въ които не вѣрваме, и треперимъ отъ чуждото намъ проклятие, надъ което се смѣемъ. Едно врѣме ми се виждаше поворно да погреба баща си на туй мѣсто; сега бихъ считалъ себе си честитъ, да бѣхъ извършилъ това тогава. До денъ днешенъ азъ напрѣгахъ всичкитѣ си сили, за да запазя бащиното си наслѣдство; сега пъкъ ще ми бѣде драго да изтѣрся неговия прахъ отъ свонитѣ крака. Считахъ шранденци за диви звѣрове, а сега виждамъ, че мойтъ собственъ родъ е задушилъ въ тѣхъ всичко човѣшко. Тая жена ми се виждаше толкозъ кална, че ме бѣше гнѣсъ да взема залъкъ хлѣбъ отъ нейнитѣ рѣцѣ, а сега плача надъ нейния гробъ.

Послѣ той пакъ се попита, това тѣло съ което той така свободно се разпорежда, принадлежи ли нему?.. Има ли той право да рѣшава собствената си съдба? Ами ако го вика отечеството?

— Колко е хубаво, че въ тоя хаосъ, където доброто и злото, правдата и неправдата, честта и позорътъ